

פרק אחד עשר

א כל מקום שיש בו עשרה [ה]ישראל צריך להכין לו בית שיכנסו בו לחתולה בכל עת חתולה ומקום זה נקרא בה"כ. וכופין בני העיר [ג]זה את זה לבנות להם בה"כ ולקנות להם ספר תורה נביים וכתובים:

הלכות בית הכנסת

كن בני בית הכנסת ישתייה גביה. ומו ה' טעימת:

א. (א) כופין בני העיר זה את זה (ב) [א] לבנות ^ט(ב) בית הכנסת [ט]ולקנות להם תורה נביים (ג) וכתובים. (ויען לעיל סימן נה אם כופין זה את זה לשפר להם מניין):

משנה ברורה

kan A (א) כופין וכו'. זה לשון הרמב"ם הלכות תפלה פרק יא, כל מקום שיש בו עשרה ישראל, צריך להכין לו בית שיכנסו בו לחתולה בכל עת תפלה, ומקום זה נקרא בית הכנסת, ואפלו הטעות יכולן לכף את המרבים [נק"א ח"ש משפט סימן סעיף א]: (ב) לבנות. ואם

באור דרבנן

ט. בית הכנסת. כאמור טוב לאשר לפניו הכיא בשם מהר"ם פרקאה ולכני בית הכנסת גובין לפי גנשות, עין שם, ולא נאה במתר"ם עצמו, דשם קפק להפוך ולכני בית זה, עין שם, ועוד. שהרי כופין לבנות בית הכנסת לתפלה, כל שכן בית המקרא שמייחד לתפורה, שחייבו יותר גדול, וענן בשבת דר' י, ר' בא חזיה לר' מקננא כיון, אמר, מיהין חי עולם וועסקין בחמי שעיה, עין שם בפרש רשי", וענן בסימן קנג פ"ע א ופ"ע ו:

משנה ברורה

אין בכחם לבנות ^ט מחייבין על כל פנים לשפר מקום מיוחד לתפלה. וכחבו הפסוקים, דרבנן בית הכנסת גובין לפני ממשן לחוד, ובשלכירות בית הכנסת גובין ^ט חציו לפני ממשן לחוי גנשות. כתוב ממן אברהם סוף סימן קנד בשם הריב"ש [זהוaca בחשון משפט ט"ז סימן קסב ברמ"א], המכעכב לבנות בית הכנסת, אפלו יש בית הכנסת אח"ת בעיר, מ"ע הוא רבים מלעשות מצוה, ומשיק שם, דאם קביטת הכנסת מכליה אוותם או אדרבה, אסורים להפרד. ועין בתשובה ר'ב"ז חלק ג סימן שלם לך אחד שהאריך בידים אלו, ובסוף דרבינו כתוב, וכל זה בזמן הוא שיתפללו כל כת לפניו עצמה ורבו, ולא הטעה בדרכו לומר שאני סובר שהתקלה טוכה חס ושלום, אך קראת בטיב חבר עזבאים אפרים הצעה לו, חלק לבם עתה יאשמו וגוו, אלא צריך להשתדל שייהו לב אחד לאכיהם שבשמיים, ואם אי אפשר אלא שתקמיד הם מתוקוטים והם במקളת, דחה קרע במעטו, עד כאן לשונו שם בתשובה. ועין בפתחי תשובה ח"ש משפט סימן קסב מה שהאריך במניגים אלה: (ג) וכתובים. כדי שייקרא בהם כל מי שירצה מן האביר (ח"ש משפט ריש סימן קסב). ור' קא בימייהם שלא נמן לכתוב ורק תורה נביים וכתובים, אבל עכשו מחייבים גם לקנות ספרי תלמוד ^ט ופירושיהם לפרט בהם לקטנים ולגדולים (אגן אברהם). ובמקומות ^ט שהספרים מצויים אין כופין לקנות ספרם, רק ספר תורה, דהרי יכולם לשאל אצל אנשי העיר: ב (ד) בגביה של עיר.

The Mitzvah of Building a Beis HaKnesses

(2) ולענן מיעות בניהו בית הכנסת, כתוב השדי חמד (כללים מערכתי) הביתה סוף כל מג' בשם ספר מעשה אברהם (או"ח סי' לו) ועוד אחרים, שכולה היא במעות עשה של יעשנו ליש מוקש, והביא את דברי הזוג (פר' נשא דף קב, א) שכט' בנט' נקרא 'מקדש' [וראה לממן (ס"י קבא ס"ק א וס"י קבב ס"ק יא] לענן עוד דיניהם שבית הנט' נקרא לגבייהם מוקדש מעט, ובמה שכטבנו שם, וראה עוד בביה"ל לממן (ס"י קנג סי' ד"ה לא). עוד כתוב השדי חמד שם (כל מג') שיש הסוברים שאין בזה אלא מצוה מדרבן, ויש הסוברים שאף מדרבן אין מצואה בדומה, ואין זה אלא מודני היובי בני העיר לכפות בניהו בית הכנסת זה על זה. ובשות'ת אבני נזר (או"ח סי' מב) כתוב שהמצואה היא מדרבן, אך אין המצואה במעשה הבניה אלא בתואזה דהיוו שיהיה בניו, וכן מקיים את המצואה גם בשנינה על ידי פעילים נבראים.

לא. ג'אר הגזקה

צ פרדי בסוף פרק מהותל. ק' במא בפרא מקישתנו. אכל (ט"ז) מפרק להשלайл (עד) אפלול ספר תורה לכהן או, אפלול משל רביטים ליתיר (בית יוסף בשם אמור ורעו): יב. זמי שיש לו פנאי עם הכהן שלא יכול (עד) לבנות בית הכנסת כי אם הוא ורעו, (ע"ז) אינו יכול למוכר "זכותו לאחר": יג. יגבו מיעות לבנות בית הכנסת ובא להם (עד) דבר מצואה, מוציאין בה הפטות.

העיר, שעדרין גשאים בקדשתן, (ע"ז) שאין דבר אחר שוחול קדשתן עליו. הגה ורואה בדריך (ע"ג) שמוציאין באהבנים וקורות, (ע"ח) לא ימפרום לדבר מצואה אלא לפידין שבויים, אף על פי שהחייב האבנים וגדרים זאת הקורות ופסלים והתקינו הכל לבנות בית הכנסת, מוכרים הכל לפידין שבויים בלבד, אכל אם (ע"ט) בנו ז"ג מר (פ"ז) לא ימכו' בית הכנסת, אלא יגבו לפידין מן הצבור: יד. ר' ראובן שאמר קראע זו אני נתן לבנות עלייה בית הכנסת, ולא רצוי עזרוי בוכבים למתין לבנות בית הכנסת, והקהל ואומרים לבנות עלייה לתלמוד תורה, וראובן אומר אדרעתה דקהיל לא נדרי, (פ"א) לא מץ' ר' ראובן חדר בה, ואמ' ר' ראובן לא היה צריך שם קי' (פ"ב) יכולם ישונתה, ואם הוא מבני אותה העיר (פ"ט) אינם רשאים

ב'אר היטוב

ככ. זכותו. ורואה אם בקדול לאחר ברך זה, אכל אם קנה אחר זכות זה בטל וכו': כד. בית הכנסת. וכן פידין שרי, קנו אברכים ט"ז, וש"ז יורה דעה סיון רוכב. לא. לשונתה. אפלול לדבר קרשוט, פרדי קגון אברכים:

ג'אר החקלה

הפקחיל אונגרי ומשכוני רשות למשכון שכירות ואסורה, ובחדושי ריבק"א מקל קונה, ענן שם עטמו: יט. מטור להשלайл. הנה רב בני עיר, או המגננים שעיל פיהם געשה כל דבר אהובינוים: יג. ז"ל ימכו' בית הכנסת. ענן משגננה ברורה, דמן הרין שרי לפ cedar ורונו ששהוא ותשׂור משפטש בעה בחול: (עד) אפלול ספר תורה. והען דקהל פמיד, דזה דקהא פשהשול והשׂור קודא בספר תורה, וכן מפעל בקידת הכנסת בעשרה. ה"א לאו חמי יש בזה משומות ולול קדרה, והען ארחים כתוב בסייע קפון כו דמקתימת הפווקים ממשמע דבל' גני ש"ז: יב. (ע"ח) לבנות בית הכנסת. וההן דהן השילתו הקהיל על אויה פגועה אל לאוitu איש לאנערו ולא למוכר לאחרים בשאר בר מזוזה: (ע"ג) אינו יכול למכר זכותו נובוש. כתוב ט"ז דהשליחן עריך פירע שביבדו אותו בBUF, אכל אם קנה מהם בדקים, הוא בכל קון דעלמא ויכל למכר זכותו לאחרים. כתוב ט"ז דהשליחן עריך פירע ההקנו לו זכות זה, וכן כתוב האלה בפה, וכן קדריא דלבוש, בשרשחו בפרש שיכול למוכר זכותו, הוא גם בון קדריא להגון פירושים: יג. (ע"ז) דבר מצואה. מודסתם, משמע כל דבר מצואה, פאךחה וכייצא בו, אף שאינה חומונה מקשרות בית הכנסת. ואך על גב דעליל בסייע הפשט בגבבו קעוז דאין משין אלא לארשה ברורה,anca מיריע על זידי שבעה טוביה דשרי להוזיא הפטות אף לקשיה קללה ואך לחליין, וככ"ל בסייע ז פגון אברחים, והש"ז מוקיז לה הא פרש' דרכ' הפטות דרכ' הלואה ואחר פך יחויר מיעות אחרים לבנות בית הכנסת, ואיזול לטעםה בסעיף קטן, בדיסביא לה שם בגבוי קעוז דמטור ללחך דרכ' הלואה: (ע"ח) לא ימפרום לדבר מצואה. אף על פי הדין מטור על פ"י שבעה טוביה העיר במעטם אנשי עיר דשרי להוזיא תללין, כל שנן לדבר מצואה, מפל מוקום לא יעשנו פגון אברחים, ייגבוי מן הצבור: (ע"ט) בנו זגמו, ורואה מן הצבור: (ע"ט) לא ימכו' בית הכנסת. פרוש, ט"ז אין ראי אנשי עיר וקורות שנזוכרו מלקום טשי ופקד משי, וכן לעלי בפ"ז קרב בכאור הלה אאות: (ט"ז) לא ימכו' בית הכנסת. פרוש, ט"ז אין ראי אנשי עיר לעשות כן, אכל פ"ז פידין שרי בפ"ז שבויים ולארשה ברורה בכל גוני, ואפלול בלא שבעה טוביה עיר במעטם אנשי עיר: יד (פ"ט) לא

משגנה ברורה

"אם היה גם בן במועד אששי השר: (ע"ב) שאין כאן דבר אחר לומר דקהה הקשיה על הפטות, שרי אין גוף תחפץ קני לו ועדרין נשאר בקדשו וקוא משפטש בעה בחול: (עד) אפלול ספר תורה. והען דקהל פמיד, דזה דקהא פשהשול והשׂור קודא בספר תורה, וכן מפעל בקידת הכנסת בעשרה. ה"א לאו חמי יש בזה משומות ולול קדרה, והען ארחים כתוב ב בעזר קפון כו דמקתימת הפווקים ממשמע דבל' גני ש"ז: יב (ע"ח) לבנות בית הכנסת. וההן דהן השילתו הקהיל על אויה פגועה אל לאוitu איש לאנערו ולא למוכר לאחרים, אלא אם בן החנו בפרט שיכול למוכר זכותו נובוש. כתוב ט"ז דהשליחן עריך פירע שביבדו אותו בBUF, אכל אם קנה מהם בדקים, הוא בכל קון דעלמא ויכל למכר זכותו לאחרים. כתוב ט"ז דהשליחן עריך פירע ההקנו לו זכות זה, וכן כתוב האלה בפה, וכן קדריא דלבוש, בשרשחו בפרש שיכול למוכר זכותו, הוא גם בון קדריא להגון פירושים: יג. (ע"ז) דבר מצואה. מודסתם, משמע כל דבר מצואה, פאךחה וכייצא בו, אף שאינה חומונה מקשרות בית הכנסת. ואך על גב דעליל ב בעזר הפשט בגבבו קעוז דאין משין אלא לארשה ברורה,anca מיריע על זידי שבעה טוביה דשרי להוזיא הפטות אף לקשיה קללה ואך לחליין, וככ"ל ב בעזר ז פגון אברחים, והש"ז מוקיז לה הא פרש' דרכ' הפטות דרכ' הלואה ואחר פך יחויר מיעות אחרים לבנות בית הכנסת, ואיזול לטעםה בסעיף קטן, בדיסביא לה שם בגבוי קעוז דמטור ללחך דרכ' הלואה: (ע"ח) לא ימפרום לדבר מצואה. אף על פי הדין מטור על פ"י שבעה טוביה עיר במעטם אנשי עיר דשרי להוזיא תללין, כל שנן לדבר מצואה, מפל מוקום לא יעשנו פגון אברחים, ייגבוי מן הצבור: (ע"ט) בנו זגמו, ורואה מן הצבור: (ע"ט) לא ימכו' בית הכנסת. פרוש, ט"ז אין ראי אנשי עיר וקורות שנזוכרו מלקום טשי ופקד משי, וכן לעלי בפ"ז קרב בכאור הלה אאות: (ט"ז) לא ימכו' בית הכנסת. פרוש, ט"ז אין ראי אנשי עיר לעשות כן, אכל פ"ז פידין שרי בפ"ז שבויים ולארשה ברורה בכל גוני, ואפלול בלא שבעה טוביה עיר במעטם אנשי עיר: יד (פ"ט) לא

The Mitzvah of Building a Beis HaKnesses

אג"מ או"ח ח"ב

างרות

אורח חיים

משה

רלא

זהה לעיד נוראה דקע להטborין דונמי לא מוגן
בישובן דהם עתוט' והראש' מגילה דף כ"ה ואפסק
כך בשער טים קגיא ספיק' י"א והוא דקע במשפט
לשון תנאי הדubar געשה אבל על תנאי זה, וכייב
הכא דהדורשה געשה בהבנוי לביהכין אבל על תנאי
זה שלא יכול בתשומין שלכן סבירי דלא מתני.
הטעעם הוא משות דורי כתנה על מה שבוטב
בתורה שיהיה קדוש וויתור התשומין, ענייה שהואה
רק מדרבנן עיין בירין דף כ"ה, מ"מ לא מתני תנאי
כמפורט בכתובות דף ג"ז לר' יהודה בכתובה דוחרים
עשוי חזק לרבריות יותר משלה תורה שתנא בטל
ואפסק כן ברמביים פ"ב מאישות היט לעגין ירושת
הבעל שעשו חזק לדבריהם בשל תורה ענייה בביש
סימן ציב' ס"ק י"ג, והכו הוא לעגין איסורא דקע
אם בשל תורה נמי תנאו בטל. ולפי אין להעליל
תנאי בישובם אף לכל תשומין וכדמשמע בתוס'
ובראיש עיין בפואrol הלכת.

ולמגיא סיק י"ד דלהנתה תשומין מתני תנאי
ורק לתנאי של קלות ראש אכילה ושתיה לא מתני
תנאי גמי אפשר דהו מטעם זה והתנאו בטל גדר דין
דמדרבנן, אבל סופר דאייא ב' ענייני קדשות בית
הכנסת. ביהכין דדורשה חמורה וביהכין דדורשה
קללה וכשתנתנו שיוכלו להשתמש בו אף שרצוים שהיה
קשה בקדשות ביהכין היו קששו וושארו לביהכין
קדושה קלה, והחולוק בין ביהכין קדושה חמורה
לביהכין קדושה קלה והוא שבדורשה חמורה אסור
כל תשומין אף אלו שאין בהם שיקות קלות ראש
ובקדושה קלה לא נאסר אלא דברים של קלות ראש
אף אלו שהואה רק קצת קלות ראש אכילה ושתיה
ויליכנס מפני החמתו, ולכן לתנתנות שהיהה מותר
באכילה ושתיה גם למגיא לא מתני מטעם שהוא
תנאה על מה שאסרו חכמים שתנאו בטל כמו בע"מ
שכתוב בתורה. והחולוק על המגיא סופרים לדילא
אל באיהכין קדושה אחת שאסור בהם כל תשומין
ולכן תנאו בטל אף לכל תשומין.

וניהא לפ"ז מה שיש חולק לעגין תנאי בין
בישובם לאחר שרחרבו דלהשתמש בו בחורבנה מתני
תנאי, משות דביהכין איiso מזוה שיבנו שהיה
ביהכין בקדושה כונקרא בשם מקדש מעט, היינו
שהוא מעין מצוה דבנין בית הבחירה, שמדרבנן
שנוכר גם בקראי דברי קבלה יש מזוה על כל
אזכור שיהיה להם מקדש מעט. וראיה גודלה מהרמב"ם
ריש פ"ג מתחלה שכטב כל מקום שיש בו פשרה
ミישראן ציריך להזכיר לו בית שיכנסו בו לתחלה, ואם
לא היה זה מזוה מיוחדות אלא משות שציריך לתחפל
בעשרה ולקחת שציריך בעשרה לא היה שיק' כלל

מחייב שהוא רק מסברא שואלי יש גם להקל של"ז
כיב לירושבות למעלה הוא גרען קצת ולכך אף שוחאי
און להאדור כдолעיל מ"ט כוון שיש בבייחכין מקט
למעלה לכל הנשים שרצוות להיות בכיהכין וכן
נתנו עד עתה אין לשנות שישבו מחיות למטה אף
בהתפסק מחייב. ובפרט שניכר הדבר שרצוות לילול
בעניין הספק המחייב ומתחילות בדבר כל ללבוש
יסלקו גם המחייב עד שלבסות ישבו בתערובת
משׂה והוא כדרך עצה היצחיר שהווים אומר לו ששה
כך ולמהר אומר לו עשה כך כדאיתא בשחת דף ק"ה
ולכן יש ליראי השיטת למחות מלשנות. ומה שטוענות
הנשים שקשה לפניהן לעלות ומחמת זה רוצות לשב
למטה היא טענה חלהשה ואני אמרת כדוחין שעדי
עתה לא עלהה בדעתן שקשה לפניהן העליה וכדווזין
שבשביל הנהו וופנית זו עולות עוד ביותר מעלות.
כיש שבשביל כבוד שמים אין בו קשי מעלות אלא
הוא בשביל ולול בהמוחיצה ובבהזון לשנות מבוגר
ישראל קדושים ולכן צריך למחות שלא לשנות ובוכות
קדשות ביהכין יתברכו מן השמים. אבל לעגין הרב
אם עשה כל מה שביכלתו ולא היה יכול לפועל כלום
והניזון הוא אם יעוז משרותו שהוא פרנסתו אין
לחביבו מאחר שעכ"פ תהיה מחייב דין.

ידידו ואתabo.

משה פינשטיין

סימן מר

בקה"ל שהוצרכו לבייהכ'ן אבל ידעו
שבזומן קצר יפנו ממש היהודים וייהו
מורכחים למכור לנקרים לכ"ן הדנו
שבונין אותו לבייה כו' ממש אם מותר
למכור בספק שייעשו בית תיפלה

מעיב יידי הרב הגאון המפורסם במעשי
הכבדים מוהר"ר חנניה יו"ט ליפא דיטש שליט"א
מחעלמעץ.

ובדבר שמרתיה רוצה לידע דעת העניה בדבר
שהוא ד' שנים שכבר היה ספק שיצטרכו
לצאת משכונה זו באשר שיתרבו הנקרים ולכך לא
רצו לבנות מקום התפללה בשם ובקדשות ביהכין
וביהמ"ד אלא התנו שהוא בנין מיוחד רק לילינער
ולא לביהכין אבל התפללו שם כמו שמתפלין ב בתים
בعلמא ועתה אדריכים ליצאת משכונה זו כפי שהשיבו
מתחלתה אם מותר למכור זה לספרור שייתור גותה
שימכר לבית תפלה של נקרים.

ר' לב

אגרות

אורות חיים

משה

הנתנו שלא יהיה כלל בקדושת ביתכיג אלא בנין חל בועלמא ליליבעריא אין לו דיני ביתכיג כלל, ומטיפלא אין לו אף הדין שאסוד לפניו ביתכיג און בזוטה להו דרים וולטאבריד שוחנא בכימ פיעאי מטהפלת הייז וברין מגילה און בזוטה בעמד אנשי העיר שהתנו בפירוש שלוקוח יעשה נב' ד' הדברים אסור, דורי גם דין זה הוא מדין הקדושה שיש בביביגן, עיין בספר אגדות משה על אריך סימן ניא ענין בר', וכיוון שלא קדשו רביביגן אין לו גם דין זה, ולכך גם למכורו לנכרים סתום אף שידוע שיעשו לביית תפלה הוא במכורין בית חול שליכא איסור, להרמב"ם פ"ט מעז הייא ואיסוקן בשייע' יריד סימן קמ"ג סעיף ב', שמותר לבנות הטרקילין שיש בה הכהה שמעמידן האليل, ועי' שתרי במוד שם פליג מים במקום פסידא יש לסתור על הרמב"ם ורשאי והחמיר וגם גורמא לא השיג עיי, ואולי למכור קיל מלכונות וגם ארץ מודה, רשות למכור גם ביביגן וזה שלא נקדש לביביגן (ועיין בתמי בסימן קמ"ג סוף סקיד שכותב בשם ב"י בבודה"ב שלהריאי מי שמוכר בינו רבדן לאليل הדמים אסורין, ההוא טעות שדין זה מפרש גם ברמב"ם שם היינ' אף שפליג בהיא על הנרי, משומ דאייר במכר לאיל ממש ולא לטוקלין להביא שם אליל דזה מותר להרמב"ם אף לבנות וכייש למוכר, ואולי גם תרי מודה במלכור שמותר וצע' בכתובת הט').

ומ"מ טוב למכור דוקא עיי סרדור. ומה שהבאי כתריה מתשובה בית רידיבי שמותר למכור לסרדור כשיאמרו לו שלא ימכור לבית תפלה גראא שלא שיק בבענין זה שידוע שיטמוד לבית תפלה שהוא בყוקר הרבה מלשادر דברם. אך הכא יש להזכיר משומ שלא נקדש לביביגן וזה בית חול.

ידידו מוקירו.

משה פינשטיין

פ"מ מה

בענין מכירת ביתכיג לתייפלה אין הוא ציריך למתהות

כיב' תמה תשכ"א.

מע"ב יידי הרה"ג ר' ישראל פלאם שליט"א-

הנה בדבר מכירת ביתכיג לתייפלה אני רואה יותר כי יש להו דין וארבעה דברים שאם מכור אף ביביגן שיכלון למכורו עיי זוטה בלבד שלא בעמד אנשי העיר הוא אסור לצדך הד' דברים

למיינקס דיין זה, אלא היה לו לומר שכל מקומות שיש בו עשרה משירות שבזה פליות להתקבץ למקומות אחד להתפלל בעשרה ולקרא קהילת, ומילא הינו יודע שם אין מקום בוארה מן הבתים שמחוויבין להכין מקומות ונעם לכפי שאין לבנות מזון צרכי העיר דלא גרע מצרכי חול שבופין, אלא צרייך לומר דהשמעינו הרמב"ם שיש מצוה מיוחדת לבנות מקומות מקדש מעת לעשות שם העבודה שאיכא בהז' דהיא חתולה, וזה בזמנן גטוקש היה דין זה בשאר מקומות שיבנו ביביגן ודמוי שטעט לאלו שאין יכולין לבא למקדש להתפלל שם שהוא העבודה שאפשר לעשות בכל מקום, ולכך צוריכן לבנותה לקדשה, שיש להו דיני הקדשה דביביגן שתיקנו חכמים וכשהתנו להשתמש הוא מתנה על מה שתיקנו חכמים שתגאו בטל, אבל אין חיוב שיקדרשו גם את הקרכע תחתויו שרשאין לבנות ביביגן בקדושה על כל קרכע שהיאר ולכך אף שבסתמא נקדש גם הקרכע משות שתלינו שכן הוא רצונם וגם כדי שיקבעו לעתיד באאי, במ' כשהתנו שיתastosו שם בחורבנה הרי לא הקדרשו את הקרכע ולא הששו שיקבעו גם הקרכע באו אי יחרבו קודם בית הגאל, ועיין ב מג'א סיק ט'ו. ומצעתי בבואר הלכה בסעיף י"א בדיה לא מתני' שכטב ג'ב דמצווה שישראל יהיה לומ מקדש מעט בכימ שום. וננהני אך שהוא אמר זה מסברא דמה שכטב כדאיתא בטימן ק"ג ודכטן אוין לבנות ביביגן, אינה ראה הכהה הוא משות שהוא צרכי העיר משומ שצרכיהם להתפלל בכבור ולקרא בתורה ואין להם מקום אחר וכשהוא שאיתא שם שוכטן לכותן תניכ'. אבל יש גם ראה מוכחת כדכתบทי. חוריעה שאטור אף בחורבנן אף בתנאי הוא משומ דכינן דהוא קלות ראש ביזור הוא בזון לביביגן שהיה מטהלה שלא היה מועל עליו תנאי.

וכיון שם שלא מועל תנאי הוא משומ דכינן דבנוי ביביגן לקדושה היי כמתנה על מה שתיקנו חכמים כשמתגין להתריר איה דין, לא שיקד זה בנתנו אין בוגין אותו כלל לביביגן לקיים מצות בנין מקדש מעט אלא לבניין חול בועלמא ומה שיתפללו וילמדו שם יהיה רק כמתפלין ולומדין בבית חול ממש דזה לא נקדש כלל. ואף שלפ"ט שבארתי לא קיימו מצות חכמים לבנות ביביגן דמקדש מעט מ' המ לא קדשו לביביגן וכשיש צוריך שלא לבנותו לקדושה כעובדא של כתריה מתמת שידעו שהוא רק למן קדר משומ שהיהודים והשבי להפנות שם ויבאו לשם נכרים, היו מותרין שלא להקדשו לביביגן ואולי גם אסוריין להקדשו כדי שלא יבואו חייו לבוין כשיתפנו היתוים שם. והוא גאנסיט מלקיים מצות בנין מקדש מען. עכ"פ כיוון שלמעשה